

Nr 102.

Av herr **Hamrin**, om tillfälliga lönetillägg åt vissa befattningshavare i tullverket.

I innevarande års statsverksproposition, sjunde huvudtiteln (sid. 433) hemställes om tillfälliga lönetillägg åt ordinarie och vissa med dem jämförliga befattningshavare i tullverket att utgå under år 1920 med samma belopp som innevarande år — d. v. s. 300 kronor — och får undertecknad med anledning därav anföra följande.

Sedan 1915 års avlöningskommission den 20 mars sistlidna år, på grund av erhållna särskilda uppdrag, i underdånighet avlämnat betänkande angående reglering av avlöningsförhållandena vid statens järnvägar, postverket jämte postsparbanken, telegrafverket, statens vattenfallsverk, tullverket samt domänstyrelsen och dess underlydande personal att tillämpas i avvaktan på avgörandet av frågan om införandet av gemensamma avlöningsbestämmelser vid ifrågavarande verk, och sedan nådiga propositioner i ämnet avgivits, fattade 1918 års lagtima riksdag beslut dels om provisorisk löner reglering vid flertalet av nämnda verk och dels om tillfälliga lönetillägg under år 1919 åt befattningshavare i tullverket.

De avlöningsförbättringar, som härigenom åstadkommas, mottogs av personalgrupperna vid de olika verken i allmänhet med föga tillfredsställelse, och särskilt ansåg sig tullpersonalen hava orsak till missbelåtenhet, när den fann sig missgynnad i förhållande till personalen vid andra verk. Härav föranleddes herr Sjöström m. fl. att inför riksdagen framlägga en motion, vari bland annat framställdes yrkande om det för tullpersonalen föreslagna tillfälliga lönetilläggets höjande från 300 till 500 kronor, vilket yrkande dock icke vann riksdagens bifall. Emellertid påvisades i motionens motivering med siffror hämtade dels ur kommissionens betänkande dels ur den kungl. propositionen, att den lägsta avlönade personalen vid tull-

verket i jämförelse med motsvarande personalgrupper vid en del andra verk skulle erhålla en slutavlöning, som å såväl billigaste som dyraste ort var avsevärt lägre än den för de jämförda verken föreslagna. Härjämte framhölls, att tullpersonalen, i likhet med de lägst avlönade grupperna av befattningshavare vid andra statens verk, befinner sig på en alltför låg lönenivå, och underströks vikten av att lönerna tillmätas så, att tillgång på för tjänsten lämpliga aspiranter alltid finnes. Det ifrågasattes alltså redan vid sistlidna års lagtima riksdag, huruvida ett tillfälligt lönetillägg å 300 kronor kunde anses tillräckligt åt tullverkets personal i väntan på en mera effektiv lönereglering. 1915 års avlöningsskommission, som, utan att angiva några närmare skäl härför, funnit ifrågavarande belopp lämpligt, hade som allmän grund för de åt personalgrupperna vid olika verk föreslagna avlöningsförbättringarna utgått därifrån, att nämnda avlöningsförbättringar borde motsvara den minskning i penningens värde, som givit sig tillkänna under tiden från senaste löneregleringar intill världskrigets utbrott, samt att den därefter inträffade levnadskostnadsstegringen borde gottgöras befattningshavarna uteslutande i form av krigstidstillägg och krigstidshjälp. Fråga kan väl dock vara om huruvida denna uppfattning är riktig eller om icke den normala minskning i penningvärdet, som under ett flertal år före världskriget fortgått, i stället bort beräknas även för krigsårens vidkommande för att läggas till grund för de fasta avlöningarnas höjande. Detta senare förefaller åtminstone mera rättvist med tanke på att krigstidstillägg och krigstidshjälp ej ens motsvara den del av penningvärdets fall under krigsåren, som direkt vållats genom världskriget.

Förhållandena hava emellertid i hithörande frågor betydligt omgestaltat sig sedan sistlidna vår. 1915 års avlöningsskommission är upplöst och Kungl. Maj:t har funnit skäligt — huvudsakligast till följd av den s. k. flykten från statstjänsten — att uppdraga åt en särskild kommitté att skyndsammast möjligt inkomma med utredning och förslag angående ny lönereglering för personalen vid statens järnvägar, telegrafverket, statens vattenfallsverk och postverket, samt åt 1914 års tullkommission att verkställa utredning och avgiva förslag rörande ny lönereglering för tullverkets personal.

Den förstnämnda kommittén har bedrivit sitt arbete med sådan hastighet, att enligt vad jag tror mig veta, dess förslag kommer att bli föremål för särskild proposition redan till den nu samlade riksdagen. Tullkommissionen, vilken ej kunnat föregripa sitt arbete med omorganisationsfrågorna, har däremot tillkännagivit, att den finner sig icke

kunna fullgöra sitt uppdrag i sådan tid, att dess betänkande kan läggas till grund för en proposition till 1919 års riksdag.

Då tullverkets personal sålunda, till följd av ogynnsamma omständigheter, nödgas vänta ytterligare minst ett år på en mera effektiv och särdeles behövlig löneroglering, anser jag det ej rättvist eller förutseende, att det tillfälliga lönetillägget för år 1920 föreslås bibehållet vid samma låga belopp, som för innevarande år — vilket skulle hava till följd, att den redan förut påvisade skillnaden i slutavlönning i jämförelse med motsvarande befattningshavare vid de verk, vilka nu eventuellt få sina avlöningsförhållanden reglerade, säkerligen skulle bli ännu större, och måhända giva anledning till, att ytterligare en del av verkets bästa arbetskrafter övergäve detsamma — varför jag finner mig här nedan böra framställa yrkande om en väsentlig förhöjning av ifrågavarande tillfälliga lönetillägg.

I saknad av kännedom om de belopp, varmed ovan nämnda kommitté i sitt förslag kommer att röra sig, är jag ej i stånd att som grund för mitt yrkande om förhöjning lägga sådana jämförelser, som jag skulle ansett mest lämpliga, utan får jag i stället — under hänvisning till vad jag ovan anfört angående beräkning av penningvärdets normala fall även under krigsåren — andraga, att, om man utgår från den förutsättningen, att 1915 års avlöningsskommission fann ett belopp av 300 kronor lämpligt såsom motsvarande penningvärdets fall under tiden från och med 1911 (då tullverkets senaste löneroglering trädde i kraft) till och med år 1914, så kan man också bedöma den under åren 1915—1919 fortgående normala minskningen i penningens värde till minst samma belopp eller snarare något högre, varför jag anser skäligt, att det ifrågavarande lönetillägget för år 1920 bör bestämmas till lägst 600 kronor.

Detta skulle föranleda en höjning av det för ändamålet avsedda förslagsanslaget till 1,263,600 kronor, ett belopp, som, i förhållande till den stora personal det här gäller, ingalunda bör verka avskräckande.

Beträffande de till tullpersonalen utgående ortstilläggen gäller, att desamma icke beräknas på de tillfälliga lönetilläggen — ett förhållande, som i sin mån är ägnat att förringa värdet av samma lönetillägg. Ifrågavarande ortstillägg, vilka endast utgå med 15 eller 10 procent å orter där måhända levnadskostnaderna med omkring det dubbla antalet procent överskrida riksmedelkostnaden, borde väl dock under sådant förhållande beräknas på hela avlöningen, oavsett om viss del av densamma har karaktären av tillfälligt lönetillägg. Utan att vilja framkomma

med något yrkande, har jag dock härmed velat rikta uppmärksamheten på denna sak.

På grund av det anförda tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag ville besluta, dels, att ej mindre en var ordinarie befattningshavare vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning än även tjänsteman, förordnad å tjänst å extra stat vid lokalförvaltningen, samt tjänsteman, som erhållit stadigvarande förordnande att bestrida ledig tjänst vid tullverkets kustbevakning, ävensom tjänsteman, förordnad i omedelbar eller medelbar succession efter sålunda förordnad befattningshavare, må för år 1920 komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg å 600 kronor, för helt år räknat, att utbetalas i sammanhang med lönen; samt

dels för sådant ändamål anvisa å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av kronor 1,263,600.

Stockholm den 20 januari 1919.

Felix Hamrin.

I ovanstående yrkande instämma:

Carl Lovén.

Emil Kristensson.

Ernst Andersson,
Stockholm.